

Nr 170.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förbättring av vissa äldre tjänstepensioner m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför.

Vid anmälan av tolfte huvudtiteln i årets statsverksproposition anhöll jag att framdeles, sedan vissa inom finansdepartementet pågående undersökningar blivit slutförda, få underställa Kungl. Maj:t frågan, huruvida åtgärder borde vidtagas vid årets riksdag för att tillgodose mera trängande behov av åtgärder till förbättring av äldre tjänstepensioner i viss anslutning till den senaste pensionsregleringen. Enär grunderna för dyrtidstillägg under nästa budgetår å tjänstepensioner först i angivna sammanhang ansågos bära fastställas, blevo anslagen till dyrtidstillägg m. m. å pensioner i riksstatsförslaget endast upptagna med beräknade belopp. Med hänsyn till nyssnämnda utredning blev vidare anslaget till reglering av äldre tjänste- och familjepensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet utbrutet i statsverkspropositionen.

Jag anhåller nu att få återkomma till dessa frågor.

I. Förbättring av vissa äldre tjänstepensioner m. m.

Vid 1941 och 1942 års riksdagar beslöts ny pensionsreglering för flertalet befattningshavare och arbetare i statens tjänst samt för lärare vid folk- och småskolor. I enlighet med riksdagens beslut blevo — vad angår tjänstepensioneringen — följande nya reglementen utfärdade, nämligen allmänna tjänstepensionsreglementet, 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare och folkskolans tjänstepensionsreglemente. Beträffande lärare vid högre kommunala skolor har tidigare i dag beslutats proposition till riksdagen angående motsvarande pensionsreglering. De åren 1941 och 1942 beslutade reglementena, som trätt i kraft den 1 juli 1942, ha i viss begränsad utsträckning erhållit tillämpning å pensionärer, som avgått ur tjänst före nämnda dag. Sålunda ha de i princip gjorts tillämpliga å befattningshavare och arbetare, som efter ingången av juli 1939 (respektive beträffande vissa militära beställningshavare efter ingången av juli 1940) avgått med rätt till pension enligt civila eller militära tjänstepensionsreglementet, 1934 års tjänstepensionsreglemente för arbetare eller 1938 års tjänstepensionsreglemente för folkskollärare m. fl.

Under åberopande av den allmänna höjning av pensionsnivån, som 1941—42 års pensionsreglering inneburit, ha i olika sammanhang önskemål framförts om förbättring av pensionsförmånerna jämväl för dem, som på grund av tidigare avgång icke kommit att omfattas av regleringen.

I fråga om flertalet av de härvid avsedda äldre pensionerna är grundbeloppet avvägt med hänsyn till den allmänna lönenivå, som gällde närmast före 1939 års löneroglering. Till denna grupp äro huvudsakligen att hänföra de pensioner, som utgå enligt

lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänstinnehavares rätt till pension med samtidig tillämpning av kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension, kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 323) med bestämmelser för ordinarie tjänstemän vid domänverket i fråga om rätt till pension m. m. eller kungörelsen samma dag (nr 380) med bestämmelser för ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten i fråga om rätt till pension;

lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk;

civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442);

tjänstepensionsreglementet för arbetare den 30 juni 1934 (nr 443);

militära tjänstepensionsreglementet den 17 maj 1935 (nr 167);

tjänstepensionsreglementet för folkskollärare m. fl. den 17 juni 1938 (nr 423) samt

tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor den 22 juni 1939 (nr 376).

Den senaste pensionsregleringen har såsom nämnts inneburit en allmän höjning av pensionerna. Den uppkomna nya pensionsnivån överstiger pen-

sionsnivån enligt 1934 års reglementen och därmed jämförliga författningar — räknat vid 1935 års genomsnittliga levnadskostnadsläge — med 17—12 procent i lönelägena A 1—13 samt 12—6 procent i högre lönelägen å A-löneplanen.

Vad här efter angår de pensioner, som äro att hänföra till en ännu äldre grupp av pensionsbestämmelser än de i det föregående angivna, har år 1939 framlagts en utredning angående bland annat storleken av dessa äldsta pensioner i förhållande till pensionerna enligt 1934 års reglementen och därmed jämförliga författningar, i utredningen omnämnda som »nya» eller »nyare» pensioner. Utredningen är intagen i en bilaga till propositionen nr 296 till 1939 års lagtima riksdag. Av utredningen framgår bland annat följande.

Inom *allmänna civilförvaltningen* hade de äldsta tjänstepensionerna genom 1922 och 1925 års pensionsregleringar uppbringats till sådan storlek, att de i allmänhet uppgingo till mer än 90 procent av motsvarande pensioner enligt 1934 års civila tjänstepensionsreglemente. I fråga om *officerare å aktiv stat och med dem jämställda* var läget i huvudsak enahanda. De äldre pensioner, som därvid utvisade ett lägre relationstal än 85 procent i förhållande till 1935 års militära tjänstepensionsreglemente, utgingo till sådana f. d. beställningshavare, som erhållit avsked före år 1918 och på grund härav antingen icke kunnat komma i åtnjutande av pensionsförbättring enligt kungörelserna nr 538/1919, nr 569/1919 eller nr 336/1922 eller ock — i ett mindre antal fall — erhållit sådan förbättring genom tillämpning av kungörelsen nr 335/1922, därvid endast en mindre förbättring av pensionerna inträtt. För det *värvade manskapet vid marinen*, som omfattade f. d. underofficerskorpraler, korpraler, högbåtsmän och sjömän av 1:a klass, hade såsom jämförlig ny pension upptagits för högbåtsman enligt militära tjänstepensionsreglementet gällande underlag. Av de redovisade 39 pensionerna nådde icke någon upp till 90 procent. För 14 pensioner var relationstalet lägre än 70 procent. Pensioner till *daglönare vid marinen* redovisades till ett antal av 175. Av dessa befunno sig 28 i ett läge under 80 procent av motsvarande ny pension (pensionsgrupp II enligt 1934 års arbetarpensionsreglemente).

Vad angår de äldre pensioner, som utgingo till *postverkets personal*, var läget i förhållande till jämförliga nyare pensioner i huvudsak detsamma som det för den allmänna civilförvaltningen angivna. Sammanlagda antalet äldre pensioner till förutvarande *ordinarie befattningshavare vid telegrafverket* utgjorde 40. Av dessa lågo 11 över 90 procent, och 8 hade lägre relationstal än 85 procent. I fråga om pensioner till den *icke-ordinarie personalen vid telegrafverket* (verkstads-, förråds- och linjearbetare) hade jämförelse i varje fall gjorts med de förmåner, som skolat ifrågakomma, därest 1934 års tjänstepensionsreglemente för arbetare gällt vid arbetarens avgång. Av de 166 registrerade pensionerna utvisade 74 ett relationstal av 100 procent eller däröver. För 11 pensionärer låg motsvarande tal under 85 procent. Av de äldre pensionerna till *ordinarie personal vid statens järnvägar*, utgörande ett antal av 236, hade 112 ett högre relationstal än 95 procent och 2 lägre än 80 procent. Vad angår de förutvarande *extra ordinarie tjänstemännen vid statens järnvägar* grupperade sig deras pensioner kring ett jämförelsetal av inemot 85 procent. Vid *statens vattenfallsverk* förekommo äldre pensioner endast till icke-ordinarie personal. Härvid hade endast två avkortade pensioner redovisats.

Av de från statens pensionsanstalt utgående pensionerna redovisades i första hand äldre pensioner till förutvarande *distriktsveterinärer*. Samtliga pensioner uppgingo till högre belopp än distriktsveterinär tillkommande ny

statlig pension. Till förutvarande folkskollärare utgingo pensioner, som i det stora flertalet fall (1,424 av 1,539) utgjorde 94.1 procent av motsvarande ny pension. För *folkskollärarinnorna* uppgick relationstalet för flertalet (921 av 974) till 87.0 procent. För de till förutvarande manliga *småskollärare* utgående 59 pensionerna uppgick relationstalet för 16 till 75 procent och för 39 till 85.2 procent av ny pension. Vad angår *småskollärarinnorna* redovisades sammanlagt 2,455 pensioner. Av dessa utgingo 169 med 81.3 procent och 2,253 med 88.2 procent av ny pension. För 2 av de manliga småskollärarna var relationstalet 67.4 procent och för 4 av de kvinnliga 71.1 procent. Antalet till *dövstummlärare* utgående pensioner utgjorde 30, därav 8 med relationstal av 95 procent eller däröver och 16 med 90—94.9 procent. För 3 utgjorde motsvarande tal 50—55 procent. Pensioner utgående till förutvarande lärare vid *högre kommunala skolor* hade redovisats till ett antal av 26. Förhållandet till ny pension växlade mellan omkring 45 och 95 procent. För flertalet (20) föll relationstalet mellan 75 och 90 procent.

I anslutning till utredningen föreslogs i förenämnda proposition nr 296 till 1939 års lagtima riksdag en pensionsreglering för sådana f. d. officerare på aktiv stat och med dem i pensionshänseende likställda, vilka pensionerats före den 1 januari 1918, ävensom för vissa pensionärer, vilka innehaft anställning såsom värvat manskap eller daglönare vid marinen. Förslaget godkändes av riksdagen, och pensionsförbättringen trädde i tillämpning från och med den 1 juli 1939.

Under år 1942 ha förnyade statistiska pensionsberäkningar utförts för att tjäna till ledning vid övervägande av olika ifrågakommande åtgärder till förbättring av äldre tjänstepensioner. Beräkningarna ha enligt därom lämnat uppdrag utförts av *statskommissarien E. O. F. Björn* och *t. f. förste kansli-sekreteraren E. E:son Thulin*. Beräkningarna ha omfattat äldre pensioner grundade i anställning, med vilken numera är förenad pensionsrätt enligt allmänna tjänstepensionsreglementet, 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, folkskolans tjänstepensionsreglemente eller tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor. Antalet pensioner som inbegripits under beräkningarna utgör närmare 21,000.

Med hänsyn till det rådande finansiella läget ha undersökningarna i fråga om förbättring av äldre tjänstepensioner i sin fortsättning inriktats på spørsmålet om åtgärder för att tillgodose mera trängande behov av dylik förbättring. I en *inom finansdepartementet utarbetad promemoria* av den 12 februari 1943 har framlagts förslag i ämnet. Förslaget avser förbättring av lägre tjänstepensioner till ett antal av närmare 7,000.

Över promemorian ha yttranden infordrats från *statskontoret*, *statens pensionsanstalt* och *järnvägsstyrelsen*.

Departementspromemorian.

Det i promemorian framlagda förslaget gäller i princip pensionstagare, vilka innehaft sådan anställning som avses i de nyaste tjänstepensionsreglementena men vilka på grund av tidigare avgång icke ägt övergå till dessa reglementen. Härom anföres i promemorian följande.

Avsikten med den tillämnade förbättringen av äldre tjänstepensioner är att låta den höjning av pensionsförmånerna, som den senaste pensionsregleringen medfört, få en viss om ock begränsad motsvarighet för de tjänstepensionärer, som på grund av tidigare avgång icke omfattas av pensionsregleringen. I enlighet härmed gäller det nu utarbetade förslaget sådana f. d. anställningshavare som, därest de kvarstått i anställningen, skulle ha ägt övergå till något av de nyaste pensionsreglementena, nämligen allmänna tjänstepensionsreglementet, 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare och folkskolans tjänstepensionsreglemente. Däremot omfattar förslaget icke den som på grund av gjord anmälan icke blivit underkastad nya pensionsbestämmelser. Även pensionerna till f. d. lärare vid högre kommunala skolor ha omfattats av de förberedande undersökningarna. Dessa pensioner ligga emellertid över maximibeloppet för de pensioner, som avses med det utarbetade förslaget.

Enligt kungörelse den 30 juni 1942 (nr 697) äga bland andra vissa f. d. tjänstemän, som av statens järnvägar övertagits från enskilda företag och som äro undantagna från allmänna tjänstepensionsreglementets tillämpning, åtnjuta fyllnadspension av statsmedel, beräknad i principiell anslutning till nämnda reglemente. Förslaget till förbättring av äldre tjänstepensioner har ansetts böra omfatta även de övertagna tjänstemän, som avgått före den 1 juli 1939 med rätt till fyllnadspension enligt då gällande bestämmelser.

I fråga om de föreslagna bestämmelsernas tillämplighet har å andra sidan undantag ansetts böra göras beträffande vissa grupper pensionstagare, för vilka en omreglering av pensionerna med hänsyn till för dessa grupper speciella förhållanden icke lämpligen kunnat äga rum i det förevarande sammanhanget.

De grupper pensionstagare, som icke omfattas av förslaget till pensionsförbättring, äro huvudsakligen följande.

1. pensionärer, vilka innehaft sådan anställning i den civila statsförvaltningen, som ännu är att betrakta som i avlöningshänseende oreglerad;

2. f. d. innehavare av icke statliga befattningar med pensionsrätt i statens pensionsanstalt, utom lärare vid folk- och småskolor;

3. f. d. militära beställningshavare å övergångsstat och reservstat samt f. d. personal i försvarsväsendets reserver;

4. innehavare av pensioner, som genom särskilda beslut beviljats av riksdagen;

5. f. d. anställningshavare, vilka åtnjuta pension enligt de i kungörelsen 585/1934 meddelade s. k. summariska pensionsbestämmelserna för arbetarpersonal i statens tjänst;

6. f. d. arbetare vid statens järnvägsbyggnader, pensionerade enligt kungörelsen nr 859/1918;

7. f. d. befattningshavare, vilka i samband med olika omorganisationer beviljats förtidspension enligt särskilda grunder;

8. pensionärer, till vilka utgår uppskjuten pension; samt

9. Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare ävensom pensionerade båtsmän och marinsoldater.

Vid tillämpningen av de angivna grunderna för pensionsförbättringens omfattning uppställer sig frågan, om f. d. innehavare av anställning, vartill motsvarighet numera icke finnes, skall kunna omfattas av förbättringen. Att så bör kunna ske, om anställningen varit förenad med pensionsrätt enligt 1934 års reglementen eller därmed jämförliga bestämmelser, synes uppenbart. För ett fåtal äldre befattningar kan däremot klassificeringen i pensionshänseende erbjuda vissa svårigheter. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att närmare reglera härmed sammanhängande detaljspörsmål.

Av förut antydda skäl har pensionsförbättringen ansetts böra begränsas till att avse pensioner, som utgå med lägre belopp. Förslaget gäller pensioner, som vid fullt antal tjänstår för närvarande utgå med högst 1,800 kronor om året, oberäknat dyrtidstillägg och kristillägg, vilket med inberäkning av dylika tillägg vid nuvarande levnadskostnadsnivå betyder ett pensionsbelopp av 2,626 kronor. I promemorian anföres.

Bestämmandet av den gräns, som bör komma i fråga, får helt bero på en skälighetsbedömning. En efter förhållandena rimlig avvägning torde erhållas, om pensionsförbättringen begränsas till att gälla pensioner, vilka vid fullt antal tjänstår uppgå till ett årligt belopp — dyrtidstillägg och kristillägg oberäknade — av högst 1,800 kronor. Vid sammanträffande av flera tjänstepensioner bör pensionernas sammanlagda belopp vara avgörande för huruvida pensionsförbättring skall utgå. Med de angivna reglerna kommer pensionsförbättringen att avse de pensioner, å vilka dyrtidstillägg enligt hitillsvarande bestämmelser beräknas på förhöjt underlag.

En pension om 1,800 kronor jämte dyrtidstillägg och kristillägg utgår vid nuvarande levnadskostnadsnivå med 2,626 kronor i helt kronotal räknat. Grundbeloppet 1,800 kronor motsvarar närmast pensionsunderlagen enligt 1934 års civila tjänstepensionsreglemente för befattningar i nuvarande lönegraderna A 6 och A 7, respektive 1,716 och 1,824 kronor. Med inberäkning av dyrtidstillägg vid 1935 års levnadskostnadsnivå uppgår en äldre pension av angivna storlek till 2,016 kronor, vilket närmast motsvarar grundbeloppen av pensionerna enligt allmänna tjänstepensionsreglementet för lönegraderna A 3 och A 4, respektive 1,980 och 2,076 kronor.

Beträffande pensionsförbättringens innebörd anföres i promemorian, att det kunde synas ligga nära till hands att genomföra förbättringen av de ifrågavarande lägre pensionerna så, att dessa komme i en bestämd relation till pensionerna för respektive befattningar enligt de nyaste reglementena. Med denna metod skulle emellertid, framhållas i promemorian, resultatet av förbättringen i de olika graderna bli alltför ojämnt. Härtill medverkade dels begränsningen av förbättringen till att avse pensioner av visst högsta belopp och dels den omständigheten, att de nu rådande relationerna mellan äldre och nyare pensioner i dessa lägen vore påverkade av bestämmelserna om beräkning av dyrtidstillägg å förhöjt underlag. Det hade därför funnits nödvändigt att söka andra normer för pensionsförbättringen.

I promemorian skiljes mellan de pensioner som avvägs efter lönenivån närmast före den senaste löneregleringen, och de pensioner, som avvägs efter s. k. oregerad avlöning. Beträffande den förra gruppen föreslås fastställande av nya pensionsunderlag för de olika graderna, beräknade så, att förbättringen i det närmaste motsvarar skillnaden — 192 kronor — vid nuvarande indexläge mellan utgående lägsta hela pension jämte tillägg och motsvarande pension jämte tillägg enligt respektive nyaste reglemente, dock att pensionen jämte förbättringen icke må överstiga 2,626 kronor. Härom anföres i promemorian.

Av det antal pensioner, som äro avsedda att förbättras, utgöras något mer än 60 procent av pensioner, vilkas grundbelopp avvägs efter lönenivån närmast före 1939 års lönereglering, d. v. s. utgå enligt 1934 års pensionsreglementen respektive därmed jämförliga författningar. Med inberäkning av

vederbörliga tillägg uppgår vid nuvarande indexläge lägsta hela pensionen enligt nyssnämnda författningar — vilken tillkommer viss arbetarpersonal — till ett belopp som med 192 kronor understiger motsvarande pension enligt de nyaste pensionsreglementena. För den ifrågavarande lägsta graden bör pensionsförbättringen, beräknad vid nuvarande indexläge, således icke överstiga 192 kronor, för att icke de förbättrade pensionerna i denna grad skola komma att överstiga pensionerna enligt de nyaste reglementena för samma grad. Det synes å andra sidan skäligt att pensionsförbättringen i den lägsta graden så avpassas, att den så nära som med hänsyn till gällande avrundningsbestämmelser är möjligt kommer att motsvara skillnadsbeloppet 192 kronor. För de däröver liggande graderna torde förbättringen böra utgå med lika stort belopp. I den mån de nuvarande pensionerna närma sig den gräns, över vilken pensionsförbättringen icke skall gå — 2,626 kronor vid nuvarande indexläge — måste emellertid förbättringen minskas, så att icke en del av de omreglerade pensionerna komma att överstiga dem som ligga närmast över gränsen.

Det synes lämpligt, att pensionsförbättringen, såvitt angår de nu ifrågavarande, enligt 1934 års pensionsreglementen och därmed jämförliga författningar utgående pensionerna, genomföres på det sätt, att nya pensionsunderlag, vilka äro i helt kronotal delbara med 12, fastställas för de olika graderna. Dessa nya underlag böra så avvägas, att pensionerna jämte dyrtidstillägg och kristillägg vid nuvarande indexläge komma att, fränsett de jämkningar, som föranledas av gällande avrundningsbestämmelser, motsvara de tidigare förmånerna med tillägg av den beräknade pensionsförbättringen. I enlighet härmed beräknade nya underlag ha upptagits i följande tabell.

Lönegrad ¹ resp. pensionsgrupp	Nuvarande pensioner		Pensioner enligt de nyaste pensionsreglementena		Föreslagna förbättrade pensioner		
	författningens pension kr.	författningens pension jämte tillägg kr.	författningens pension, grundbelopp kr.	författningens pension jämte tillägg kr.	reglerad författningens pension kr.	reglerad författningens pension jämte tillägg kr.	förbättringens storlek kr.
<i>Befattningshavare.</i>							
Ek 6	1,164	1,856: 64	1,590	2,081: 04	1,404	2,039: 52	182: 88
Eo 1	1,236	1,964: 16	1,680	2,200: 80	1,476	2,147: 04	182: 88
A 1	1,320	2,087: 52	1,776	2,326: 56	1,560	2,270: 40	182: 88
A 2	1,404	2,210: 88	1,884	2,468: 04	1,644	2,393: 76	182: 88
A 3	1,476	2,302: 56	1,980	2,593: 80	1,704	2,477: 28	174: 72
A 4	1,560	2,386: 56	2,076	2,719: 56	1,752	2,544: 96	158: 40
A 5	1,644	2,470: 56	2,184	2,861: 04	1,800	2,626: 56	156: —
A 6	1,716	2,542: 56	2,280	2,986: 80	1,800	2,626: 56	84: —
Mb 1	1,764	2,590: 56	2,256	2,955: 36	1,800	2,626: 56	36: —
Mb 2	1,776	2,602: 56	2,400	3,144: 00	1,800	2,626: 56	24: —
<i>Arbetare.</i>							
I kv.	1,104	1,773: 12	1,500	1,965: 00	1,344	1,956: 00	182: 88
II kv.	1,236	1,964: 16	1,680	2,200: 80	1,476	2,147: 04	182: 88
I man	1,476	2,302: 56	2,076	2,719: 56	1,704	2,477: 28	174: 72
II man	1,644	2,470: 56	2,280	2,986: 80	1,800	2,626: 56	156: —

¹ I tabellen förekommande lönegradsbeteckning hänför sig till för befattning nu gällande lönegrad. För nuvarande äldre pensioner och föreslagna förbättrade pensioner angivna belopp i lönegraderna Eo 1—A 6 avse män; för kvinnor gälla beloppen i närmast lägre lönegrad. Såsom motsvarighet i fråga om pensionsbelopp för kvinna i lönegrad Eo 1 har angivits Ek 6.

Vid beräkningen av de nya underlagen har förutsatts, att dyrtidstilläggen på de omreglerade pensionerna icke skola beräknas på förhöjt underlag. Vid förslaget genomförande erfordras således ändring i denna del av de nuvarande dyrtidstilläggsgrunderna. Ändringen har funnits påkallad för att undvika icke önskvärda rubbningar i relationerna mellan förbättrade äldre pensioner och nya pensioner vid eventuella ändringar i levnadskostnadsläget.

De pensioner, vilkas nivå är avvägd efter s. k. oreglerad avlöning, uppgå till mycket skiftande belopp och ligga med få undantag lägre än pensionerna enligt 1934 års reglementen. För att en lämplig avvägning av dessa äldsta pensioner med hänsyn dels till det förut angivna gränsläget av 2,626 kronor och dels till de förbättrade nyare pensionernas nivå skall kunna ernås, bör enligt promemorian omregleringen i denna del ske efter följande principer. Pensionsförbättringen bör i det särskilda fallet, med utgångspunkt från nuvarande indexläge, beräknas till två tredjedelar av skillnaden mellan 2,626 kronor och det nuvarande pensionsbeloppet jämte tillägg. Liksom beträffande pensionerna enligt 1934 års reglementen m. fl. författningar bör förbättringen icke överstiga ett visst fastställt belopp. Detta bör med hänsyn till den lägre nivån för de äldsta pensionerna sättas högre än för de nyare pensionerna, förslagsvis till 300 kronor. Till detta belopp skulle förbättringen komma att uppgå, när årliga pensionsbeloppet jämte tillägg understiger 2,175 kronor. Det förbättrade pensionsunderlaget bör icke överstiga det nya underlag, som för motsvarande grad är upptaget i tabellen för omräkning av pensioner enligt 1934 års reglementen m. fl. författningar. I promemorian anföres vidare.

Även beträffande dessa pensioner förutsättes, att dyrtidstillägg i fortsättningen icke skall beräknas på förhöjt underlag.

De nya underlag, som enligt de nu angivna principerna skola tillämpas för de äldsta pensionerna, böra beräknas med ledning av en särskild tabell, i vilken angivas nuvarande pensionsbelopp i intervaller om 12 kronor samt häremot svarande nya underlag. För tillämpningen av den första av nyssnämnda två maximeringsregler blir det i ett fåtal fall erforderligt att fastställa, till vilken lönegrad eller pensionsgrupp f. d. anställningshavare i det särskilda fallet skall anses hänförlig. Prövningen härav torde böra ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på den pensionsutbetalande myndigheten.

Vad nu anförts har givetvis icke avseende å de undantagsfall, där grundpensionen redan nu uppgår till eller överstiger beloppet av förbättrad pension enligt tabellen för omräkning av pensioner enligt 1934 års reglementen m. fl. författningar.

I fråga om avkortade pensioner m. m. anföres i promemorian.

Avkortad pension synes böra förbättras endast i fall då grundbeloppet av däremot svarande hel pension understiger 1,800 kronor. Förbättringen bör ske på sådant sätt, att det vid nuvarande indexläge utgående beloppet höjes proportionellt mot den förbättring, som den hela pensionen skulle ha undergått.

I fall då den avkortade pensionens grundbelopp men icke grundbeloppet av hel pension understiger 1,800 kronor, bör förbättring i princip icke äga rum. Av tekniska skäl bör emellertid även för dylika fall dyrtidstilläggets beräknande å förhöjt underlag bringas att upphöra. Detta förutsätter, att för den avkortade pensionen fastställes nytt grundbelopp, vilket jämte proportio-

nett dyrtidstillägg och kristillägg vid nuvarande indexläge ger i huvudsak oförändrad pensionsförmån. Omräkningen torde dock till följd av erforderliga tekniska jämkningar i beräkningarna medföra en genomsnittlig förbättring med omkring 10 kronor för år, räknat vid nuvarande levnadskostnadsnivå.

Vad nu sagts om avkortad pension gäller även för annan pension som av särskild anledning utgår med nedsatt belopp. Principerna för höjning av avkortad pension torde vidare böra tillämpas i de fall, då vid fastställande av fyllnadspension för övertagen personal vid statens järnvägar beräknats reducerat grundbelopp enligt därom gällande särskilda bestämmelser.

Har vid beräkning av tjänstepension tillämpats särskilt underlag, bestämt såsom medeltal av underlagen för olika lönegrader, bör denna pension jämföras med avkortad pension, som beräknats efter underlag för den senast innehavda anställningen.

Kostnaderna för genomförande av pensionsförbättring i enlighet med vad sålunda förordats beräknas i promemorian till omkring 850,000 kronor för år. En betydande del härav belöper å affärsverken. Fördelningen av kostnaderna å f. d. befattningshavare och f. d. arbetare samt å pensioner enligt 1934 års reglemente respektive därmed jämförliga författningar och äldre pensioner framgår av nedanstående sammanställning.

	Pensioner enligt 1934 års reglementen och därmed jämförliga författningar		Äldre pensioner		Samtliga pensioner	
	antal	belopp kr.	antal	belopp kr.	antal	belopp kr.
F. d. befattningshavare	3,200	425,000	2,500	220,000	5,700	645,000
F. d. arbetare.....	1,100	175,000	100	30,000	1,200	205,000
Summa	4,300	600,000	2,600	250,000	6,900	850,000

Yttrandena.

Statskontorets yttrande har följande innehåll.

Frågan om en allmän förbättring av pensionsnivån för pensionerade befattningshavare i statens tjänst synes hava varit aktuell redan i samband med den revision av tidigare avlönings- och pensionsbestämmelser, som föregick utfärdandet av nu gällande avlönings- och pensionsreglementen. Framställningar i syfte att ernå sådan generell förbättring av utgående pensioner hava under senare år vid åtskilliga tillfällen också varit föremål för riksdagens prövning. Riksdagen, som funnit, att behovet av en pensionsförbättring — särskilt för pensionärer med lägre pensioner — alltmer gjort sig gällande, har därvid i princip uttalat sig för åtgärder för förbättring av pensionärernas ställning. Frågan om en definitiv reglering av redan beviljade pensioner har emellertid ansetts böra bliva beroende av avvägningen av den framtida pensionsnivån.

Med hänsyn till den allmänna levnadskostnadsstegringen under de senaste åren och i betraktande av den allmänna höjning av pensionsnivån, som de under åren 1941 och 1942 genomförda pensionsregleringarna inneburit, synes det statskontoret i och för sig icke vara något att erinra mot en förbättring inom snäva gränser av de sämst ställda pensionärernas ställning. Såsom framgår av de i promemorian framlagda kostnadsberäkningarna kommer emeller-

tid genomförandet av en pensionsreglering även av den begränsade omfattning, som i det föreliggande förslaget avses, att föra med sig en icke oväsentlig ökning av statens pensionsutgifter. Enligt statskontorets mening kan en ökning av pensionsinkomsterna för statens pensionärer knappast låta sig förernas med statsmakternas strävanden inom pris- och lönepolitikens område. Statskontoret måste därför ur angivna synpunkt för sin del finna starka betänkligheter möta mot den föreslagna pensionsregleringen. Därest emellertid betänkligheter av nu anförd slag icke skulle tillmätas någon betydelse för frågans avgörande, får statskontoret uttala, att ämbetsverket icke funnit anledning till erinran mot den lösning av frågan om förbättring av äldre tjänstepensioner, som innefattas i det framlagda förslaget.

Statens pensionsanstalt har anförd följande.

I promemorian har framhållits, att avsikten med den däri föreslagna pensionsförbättringen är att låta den höjning av pensionsförmånerna, som den senaste pensionsregleringen medfört, få en viss om ock begränsad motsvarighet för de tjänstepensionärer, som på grund av tidigare avgång icke omfattas av pensionsregleringen.

Ur principiell synpunkt är enligt pensionsanstaltens mening en dylik åtgärd för en — låt vara begränsad — retroaktiv verkan av pensionsregleringen ägnad att väcka tvekan. Pensionsregleringen har, såvitt angår tjänstemännen, skett i direkt anslutning till verkställd löneroglering och har åsyftat att ställa pensionsförmånen i viss såsom skälig ansedd relation till den nya lönenivån. De anordningar för retroaktiv tillämpning av pensionsregleringen, vilka hittills vidtagits, ha i konsekvens härmed begränsats att avse personal som blivit underkastad lönerogleringen. Jämväl för arbetarpersonalens vidkommande är pensionsregleringen att betrakta såsom en anpassning efter en förändrad lönenivå, och den tillämplighet på tidigare avgångna anställningshavare, som förlänats denna reglering, har ansetts kunna motiveras med att den omfattar personal, vilken åtminstone i viss mån varit delaktig i den löneutveckling, som föranlett pensionsregleringen. Den anordning för retroaktiv inverkan av pensionsregleringen, som nu åsyftas, sträcker sig ett stort steg längre, i det att den tar sikte på anställningshavare, vilka icke under sin tjänstetid varit underkastade den nya lönesättningen. En sådan anordning kan, även om den ur billighetssynpunkt är behjärtansvärd, icke minst med hänsyn till möjliga konsekvenser för framtiden te sig betänklig. Härtill kommer, att en anordning av ifrågavarande innebörd med hänsyn till det stora antalet pensionärer måste, även i snävt begränsad utformning, draga betydande kostnader.

I enlighet med det syfte som, på sätt förut nämnts, uppställts för den avsedda pensionsförbättringen, har densamma föreslagits skola i stort sett gälla sådana pensionerade f. d. anställningshavare, som, därest de kvarstått i anställningen, skulle ha ägt övergå till något av de nyaste pensionsreglementena.

Pensionsförbättringen skulle emellertid enligt förslaget begränsas till att avse sådana pensionärer, som åtnjuta pensioner, vilka vid fullt antal tjänstår uppgå till ett årligt belopp av högst 1,800 kronor, andra tilläggsförmåner än dyrtidstillägg och kristillägg inräknade. Därmed torde ha avsetts att tillgodose det mest trängande behovet av pensionsförbättring. Enligt pensionsanstaltens mening vore det, för den händelse en reglering av äldre pensioner överhuvud skall komma till stånd, ur rättvisesynpunkt önskvärt, att mindre snäva gränser dragas för förbättringen. Jämväl i något högre pensionslägen än de i förslaget åsyftade kunde en pensionsförhöjning vara av billighetsskäl ungefär lika motiverad. Med den gränsdragning, som tillämpats i förslaget, kommer förbättringen sannolikt att i rätt stor utsträckning tillfalla ensamstående pensio-

närer, för vilka behovet av förmånen näppeligen är större än för familjeförsörjare i ett betydligt högre pensionsläge. Med hänsyn till den av chefen för finansdepartementet under tolfte huvudtiteln i årets statsverksproposition framhållna nödvändigheten att i nuvarande ekonomiska läge iakttaga starka begränsningar av statsutgifterna för nya ändamål, torde dock vid ett genomförande av pensionsregleringen en sträng begränsning få anses vara ofrånkomlig. En närmare differentiering ur behovssynpunkt lärer väl med hänsyn till administrativa vanskligheter få anses ogörlig, och man torde därför i praktiken vara hänvisad att uppdraga en schematisk siffergräns, även om man kan ställa sig tvivlande till frågan, om den i allo träffar rätt.

Beträffande förslaget att från pensionsförbättringen undantaga uppskjutna pensioner har pensionsanstalten anfört.

Undantaget omfattar tvenne väsentligt skilda slag av uppskjutna pensioner, nämligen å ena sidan de talrika sådana, där förtidsavgång skett av annan anledning än befattningens indragning och pensionen beräknats allenast på befattningshavarens egna avgifter, och å andra sidan de jämförelsevis fåtaliga uppskjutna pensioner, där avgången föranletts av befattningens indragning, d. v. s. betingats av organisatoriska förhållanden, och där pensionen beräknats på såväl egna avgifter som de pensionsbidrag, vilka belöpt på huvudmannen och staten. Att de förra undantagas från pensionsförbättringen finner pensionsanstalten naturligt. Vad däremot beträffar de senare, vilka såvitt angår folkskolans lärare i motsats till de förra innefatta s. k. pensionsförhöjning II, synes anledning till motsvarande undantag i och för sig knappast föreligga. De pensionärer, som åtnjuta dylika pensioner, torde emellertid kunna anses vara i viss mån jämförliga med f. d. befattningshavare, vilka i samband med olika omorganisationer beviljats förtidspension enligt särskilda grunder. Med hänsyn bl. a. därtill vill pensionsanstalten — under förutsättning att undantag såsom föreslagits kommer att göras för sådana befattningshavare — icke påyrka, att pensionsförbättring skall beredas pensionär, vilken åtnjuter eller framdeles erhåller uppskjuten pension efter förtidsavgång, föranledd av befattningens indragning.

Pensionsanstalten har vidare berört frågan om tillämpningen å pensionerade daglönare vid marinen av de föreslagna grunderna för beräknande av pensionsförbättringen samt därvid anfört.

Berörda grunder synas icke vara utan vidare tillämpliga i fråga om pensionerade daglönare vid marinen (99 st.). Dessa pensionärer, av vilka en mindre del erhöll en förhållandevis betydande pensionsförbättring år 1939 (enligt kungörelsen nr 382/1939), åtnjuta »oreglerade pensioner». I fråga om dylika pensioner har föreslagits, att pensionsförbättringen vid fullt antal tjänstår skall — med iakttagande av viss maximering — utgöra i stort sett $\frac{2}{3}$ av skillnaden mellan 2,626 kronor och det nuvarande pensionsbeloppet jämte dyrtidstillägg och kristillägg samt att förbättringen vid mindre antal tjänstår (avkortad pension) skall bestämmas så, att det vid nuvarande indexläge utgående pensionsbeloppet höjes proportionellt mot den förbättring, som skulle utgått vid fullt antal tjänstår. Beträffande daglönarna är det emellertid vanskligt att avgöra, vad som för dem utgör fullt antal tjänstår. Normalt har för erhållande av daglönarpension krävts en tjänstetid av 25 år. För vissa enligt äldre bestämmelser invalidpensionerade daglönare med kortare tjänstetid har pensionen enligt förenämnda kungörelse bestämts såsom om tjänstetiden uppgått till 25 år. Vid längre tjänstetid än 25 år har grundpensionen ökats med visst belopp för varje ytterligare tjänstår upp till 40. För 40 års tjänstetid

uppgår pensionen, andra tilläggsförmåner än dyrtidstillägg och kristillägg inräknade, för f. d. förman eller sjukvaktare till 1,260 kronor och för annan f. d. daglönare till 1,152 kronor. För 30 års tjänstetid utgöra motsvarande belopp 1,056 respektive 936 kronor och för 25 års tjänstetid 924 respektive 816 kronor. Sistnämnda båda pensionsbelopp utgöra — bortsett från ett enstaka fall — de lägsta som överhuvud taget förekomma.

Valet av den tjänstetid, som i fråga om daglönarna skall jämnställas med fullt antal tjänstår, synes närmast stå mellan 40 år, d. v. s. den tjänstetid som grundlagt högsta möjliga pension, 30 år, motsvarande det enligt arbetarpensionsreglementet för hel ålderspension erforderliga antalet tjänstår, eller 25 år, som utgjort den normalt erforderliga tjänstetiden för erhållande av pension. Därest fullt antal tjänstår skall anses motsvara en tjänstetid av 40 år, måste alla pensioner, som utgå på grund av kortare tjänstetid, även de äldre invalidpensionerna, betraktas som avkortade. Bestämmas antalet till 30, synes man vara nödsakad att betrakta varje pension, som utgår på grund av längre tjänstetid, såsom hel pension och de pensioner, som bestämts efter en tjänstetid av 25—29 år såsom avkortade. Stannar valet vid 25 år lära alla daglönarpensioner få anses utgå oavkortade. Enligt pensionsanstaltens mening tala övervägande skäl för det sistnämnda alternativet.

Pensionsanstalten har ytterligare anfört, att i promemorian föreslagen omräkning av sådana avkortade pensioner under 1,800 kronor, som icke skola förbättras, icke för pensionsanstaltens vidkommande skulle medföra åsyftad teknisk förenkling. Pensionsanstalten har därför avstyrkt, att omräkning föreskrives beträffande dylika pensioner, vilka utbetalas av anstalten.

Järnvägsstyrelsen har anfört följande.

Då billighetsskäl måste anses tala för en förbättring av pensionsförmånerna för de äldre pensionärer, som äro i mera trängande behov härav, vill styrelsen för sin del icke motsätta sig, att så sker, även om detta givetvis skulle medföra en ingalunda obetydlig ökning av pensionskostnaderna för statens järnvägar. Denna merkostnad är emellertid av övergående natur och kommer alltså efter hand att minskas för att slutligen helt bortfalla inom ej alltför lång tid.

Beträffande den föreslagna avgränsningen av pensionsförbättringens tillämpningsområde och omfattning samt sättet för dess genomförande har styrelsen icke funnit skäl till erinran mot vad i sådant hänseende i promemorian föreslagits.

Järnvägsstyrelsen får sålunda tillstyrka, att en förbättring av de tjänstepensioner, varom här är fråga, vidtages i enlighet med i föreliggande förslag angivna principer.

*Departements-
chefen.*

Den vid 1941 och 1942 års riksdagar genomförda tjänstepensionsregleringen har i princip kommit de befattningshavare till godo, vilka blivit delaktiga av den under åren 1939 och 1940 genomförda löneregleringen. För tidigare avgångna befattningshavares del föreligga nu till beaktande önskemål om pensionsförbättring, vilkas prövning varit avsedd att bli beroende på pensionsregleringens genomförande med därvid företagen avvägning av nivån för nya pensioner. Resultatet av denna avvägning har blivit en genomgående höjning av nivån för de nya pensionerna, betingad icke blott av löneregleringen utan även av pensionsunderlagens beräkning i förhållande till lönen för ortsgrupp C i stället för tidigare ortsgrupp A. Såsom av ut-

redningen framgår föreligger en icke obetydlig procentuell skillnad mellan de nya pensionerna och de pensioner, som utgå enligt närmast förut fastställda författningar med pensionsunderlag avvägda i förhållande till A-ortslön enligt den under åren omkring 1920 genomförda löneregleringen. En förbättring i viss utsträckning av dessa äldre pensioner framstår såsom befogad i synnerhet vad angår de lägre graderna, för vilka behovet av förbättring i levnadsvillkoren gör sig starkare gällande.

Än mera framträder behovet av förbättring i fråga om vissa pensioner, som äro att hänföra till en ännu äldre grupp än de nyss åsyftade. Sedan år 1939 föreligger en utredning angående dessa pensioners läge i förhållande till pensionerna enligt senare tillkomna bestämmelser. I avvaktan på den allmänna pensionsregleringen har denna utredning hittills endast föranlett förbättring för enstaka, tidigare särskilt oförmånligt ställda personalgrupper. De efter s. k. oreglerad avlöning avvägda pensionerna befinna sig alltjämt till stor del på en sådan nivå, att åtgärder för utjämning i någon mån av skillnaden i förhållande till nya pensioner förefalla i hög grad påkallade.

Mot bakgrunden av dessa förhållanden måste det framstå såsom förenligt med rättvisa och billighet, att den höjning av pensionsförmånerna, som den senaste pensionsregleringen medfört, får en viss motsvarighet för sådana tjänstepensionärer, som på grund av tidigare avgång icke omfattas av pensionsregleringen. Vål måste även i denna fråga hänsyn tagas till att tidsläget nödvändiggör en sträng begränsning av statsutgifterna. Då det gäller ett i princip befogat intresse sådant som det nu ifrågavarande — en anpassning av äldre pensionstagares levnadsvillkor efter den vidtagna pensionsregleringen — förefaller dock ett uppskov med tillgodoseende av åtminstone de mera trängande behoven knappast skäligt.

Från dessa utgångspunkter har i departementspromemorian framlagts förslag om förbättring i begränsad utsträckning av äldre tjänstepensioner. I princip gäller förslaget sådana f. d. anställningshavare som, därest de kvarstått i anställningen, skulle ha ägt övergå till något av de nyaste tjänstepensionsreglementena. Emellertid har förbättringen ansetts böra begränsas till lägre pensioner. Enligt departementspromemorian skall förbättringen avse pensioner, som vid fullt antal tjänstår utgå med ett årligt belopp av högst 1,800 kronor, oberäknat dyrtidstillägg och kristillägg, vilket motsvarar ett pensionsbelopp av 2,626 kronor, om dylika tillägg beräknas efter nuvarande levnadskostnadsindex.

För egen del biträder jag vad i promemorian föreslagits om pensionsförbättringens omfattning. Likaledes kan jag i huvudsak biträda vad i promemorian anförts beträffande sättet för genomförande av pensionsförbättringen och vad därmed sammanhänger. På Kungl. Maj:t bör få ankomma att efter riksdagens prövning av förslagets huvudgrunder meddela erforderliga bestämmelser angående pensionsförbättringens genomförande. Därvid torde jämväl de av statens pensionsanstalt berörda spörsmålen angående dels beräkning av pensionsförbättring för viss f. d. personal vid marinen, dels ock förutsättningsarna för en omräkning av sådana avkortade pensioner under 1,800

kronor, som icke omfattas av förbättringen, få tagas i närmare övervägande. Vad särskilt angår spörsmålet, huruvida inom de ifrågavarande förvaltningsområdena eller några av dem en omräkning av nyssnämnda avkortade pensioner bör ske i syfte att avveckla dyrtidstilläggets beräkning på förhöjt underlag, bör lösningen av detta spörsmål få bero på vad som vid ytterligare utredning finnes vara tekniskt lämpligast.

Den nu förordade omregleringen av äldre tjänstepensioner synes böra genomföras från och med den 1 juli 1943.

II. Grunderna för dyrtidstillägg åt tjänstepensionärer.

Dyrtidstillägg å tjänstepensioner böra fortfarande utgå under nästa budgetår, i den mån vederbörande pensionstagare icke berörts av de senaste årens tjänstepensionsregleringar. Vid genomförande av framlagt förslag till pensionsreglering för de högre kommunala skolorna bortfaller rätten till dyrtidstillägg för de pensionstagare, som bli underkastade de nya pensionsbestämmelserna. Därest pensionsförhållandena för krigsmaktens reservpersonal omregleras i enlighet med därom framställt förslag, bortfaller rätten till dyrtidstillägg jämväl för därav berörda beställningshavare. Å andra sidan kommer vid bifall till framställt förslag om delaktighet i statens pensionsanstalt för personal vid de kungl. teatrarna dyrtidstillägg att utgå å pensioner och understöd till sådan personal i den omfattning, som angives i propositionen i ämnet.

Vad beräffar grunderna för beräkning av dyrtidstillägg bör, under förutsättning av bifall till förslaget om förbättring av vissa äldre tjänstepensioner m. m., beräkning av dyrtidstillägg å förhöjt underlag icke vidare äga rum såvitt angår pensioner, vilka omfattas av förbättringen eller eljest finnas böra omräknas på sätt i det föregående omnämnts. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring i bestämmelserna om dyrtidstillägg å tjänstepensioner.

Frågan om dyrtidstilläggsgrunderna för tjänstepensionärer under nästa budgetår torde nu böra underställas riksdagen.

III. Vissa anslag under tolfte huvudtiteln för budgetåret 1943/44.

A. Statliga pensionsväsendet.

12. *Dyrtidstillägg m. m. å äldre pensioner vid det statliga pensionsväsendet.* Dessa kostnader bestridas för det löpande budgetåret från följande anslag under tolfte huvudtiteln.

A 3. Dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer,

A 4. Dyrtidstillägg m. m. åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl.,

B 7. Dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare m. fl.,

B 9. Procentuellt tillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare.

Av de kostnader för dyrtidstillägg och procentuellt tillägg, som för närvarande bestridas av anslagen A 3 och A 4, torde omkring 40 respektive 55 procent belöpa å pensioner vid det statliga pensionsväsendet.

Kostnaderna för dyrtidstillägg och procentuellt tillägg vid det statliga pensionsväsendet ha under budgetåret 1941/42 uppgått till i runt tal 8,500,000 kronor. På grundval av verkställda beräkningar kan antagas en automatisk nedgång i kostnaderna med omkring 800,000 kronor för nästa budgetår. Nedgången sammanhänger huvudsakligen med att kostnaderna för dyrtidstillägg å statliga tjänstepensioner successivt minska, enär å nya tjänstepensioner i stället utgår rörligt tillägg. Den föreslagna omregleringen av äldre tjänstepensioner medför, att kostnader till jämförelsevis obetydligt belopp överföras från detta anslag till andra anslag under samma huvudtitel.

Förevarande dyrtidstilläggsanslag torde för nästa budgetår böra äskas med 7,700,000 kronor eller samma belopp som beräknats i statsverkspropositionen.

B. Statsunderstödda pensionsväsendet.

7. *Reglering av äldre tjänste- och familjepensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet.* Kostnaderna för ifrågavarande ändamål bestridas för närvarande från anslaget A 2. Pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, vilket i gällande riksstat är uppfört med 3,400,000 kronor. Av belastningen å detta anslag torde närmare 80 procent hänföra sig till kostnader för reglering av pensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet. Dessa kostnader kunna med utgångspunkt från hittills gällande bestämmelser för budgetåret 1943/44 beräknas till 2,500,000 kronor. Till förevarande anslag böra vidare hänföras kostnaderna för den föreslagna omregleringen av äldre tjänstepensioner i vad angår dylika pensioner från statens pensionsanstalt. Omregleringen medför jämväl överföring till anslaget av vissa kostnader, som hittills belastat dyrtidstilläggsanslag.

Ifrågavarande anslag bör för nästa budgetår äskas med 2,750,000 kronor eller 250,000 kronor mer än som beräknats i statsverkspropositionen.

8. *Dyrtidstillägg m. m. å pensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet.* Kostnaderna härför bestridas för närvarande från anslagen A 3 och A 4, vilka i den gällande riksstaten äro uppförda med 8,000,000 respektive 1,900,000 kronor. Under budgetåret 1941/42 har av belastningen å dessa anslag omkring 60 respektive 45 procent varit att hänföra till kostnader för tillägg å pensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet. Under nästkommande budgetår torde dessa kostnader kunna beräknas till 5,750,000 kronor, vilket belopp således nu bör äskas å riksstaten. Beloppet understiger med 50,000 kronor det i statsverkspropositionen beräknade.

IV. Hemställan.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående förordats meddela bestämmelser angående omreglering av vissa äldre tjänstepensioner;

2) medgiva, att dyrtidstillägg åt vissa tjänstepensionärer under budgetåret 1943/44 må i huvudsaklig överensstämmelse med i det föregående förordade grunder utgå enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t;

3) å driftbudgeten under tolfte huvudtiteln för budgetåret 1943/44 såsom *förslagsanslag* anvisa:

till <i>Dyrtidstillägg m. m. å äldre pensioner vid det statliga pensionsväsendet</i>	kronor 7,700,000;
till <i>Reglering av äldre tjänste- och familjepensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet</i>	kronor 2,750,000;
till <i>Dyrtidstillägg m. m. å pensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet</i>	kronor 5,750,000.

Med bifall till denna av statsrådet övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Ivar Löfqvist.